

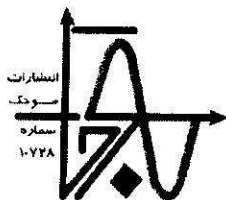
موسیقی شعر، با تمرکز بر کتاب‌های

فارسی دوره متوسطه دوم

تالیف:

آذر یزدانی

www.ketab.ir

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

سرشناسه: یزدانی، آذر، ۱۳۵۱-

عنوان و نام پدیدآور: موسیقی شعر، با تمرکز بر کتاب‌های فارسی دوره متوسطه دوم/تالیف آذر یزدانی.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص.: جدول، نمودار (رنگی).

شابک: ۴-۵۱۸-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۱۶۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۰۱-۲۰۴.

موضوع: شعر فارسی -- تاریخ و نقد

موضوع: Persian poetry -- History and criticism

موضوع: فارسی -- کتاب‌های درسی -- تاریخ و نقد

موضوع: Persian language -- Textbooks -- History and criticism

موضوع: فارسی -- کتاب‌های درسی -- راهنمای آموزشی (متوسطه)

موضوع: Persian language -- Textbooks -- Study and teaching (Secondary)

رده بندی کنگره: PIR۳۵۴۸

رده بندی دیویی: ۸۱۰/۰۰۹ ف ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۱۷۶۵۸

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir اینستاگرام: mojakpublication

عنوان: موسیقی شعر، با تمرکز بر کتاب‌های فارسی دوره متوسطه دوم

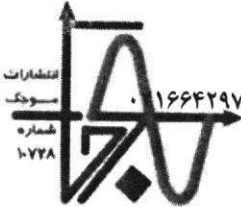
تالیف: آذر یزدانی

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۶۲۰۰۰۰ ریال، شابک: ۴-۵۱۸-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

انتشارات
موجک
شماره
۱۰۷۲۸

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹	پیش‌گفتار.....
۱۱	فصل اول: کلیات.....
۱۱	۱-۱ تشریح موضوع کتاب.....
۱۲	۲-۱ اهمیت موضوع.....
۱۵	فصل دوم: موسیقی شعر.....
۱۵	۱-۲ چستی موسیقی شعر.....
۱۷	۲-۲ موسیقی شعر.....
۱۸	۳-۲ تقسیم‌بندی موسیقی شعر.....
۱۹	۱-۳-۲ موسیقی بیرونی.....
۲۱	۲-۳-۲ موسیقی کناری.....
۲۳	۳-۳-۲ موسیقی درونی و موسیقی معنوی.....
۲۶	۴-۲ پیوند موسیقی شعر با دیگر عناصر.....
۲۶	۵-۲ پیوند موسیقی شعر با موضوع و مضمون.....
۲۸	۶-۲ پیوند موسیقی شعر با تخیل و اندیشه شاعرانه.....
۲۹	۷-۲ پیوند موسیقی شعر با احساس و عاطفه.....

فصل سوم: تحقیقات مربوط به موسیقی شعر ۳۳

فصل چهارم: کتاب فارسی (۱) پایه دهم ۴۳

۱-۴ مشخصات کتاب فارسی (۱) پایه دهم ۴۳

۲-۴ معرفی شاعران و اشعار کتاب فارسی پایه دهم ۴۴

۳-۴ عطار نیشابوری ۴۵

۴-۴ نیما یوشیج ۴۷

۵-۴ سید علی موسوی گرمارودی ۵۰

۶-۴ سیف فرغانی ۵۳

۷-۴ سید محمدحسین بهجت تبریزی (شهریار) ۵۵

۸-۴ حافظ ۵۸

۹-۴ سعدی ۶۰

۱۰-۴ سپیده کاشانی ۶۱

۱۱-۴ فردوسی ۶۳

۱۲-۴ فردوسی ۶۹

۱۳-۴ محمود شاهرخی (جلدبه) ۷۵

۱۴-۴ مولوی ۷۷

۱۵-۴ نزار قبانی ۸۱

فصل پنجم: کتاب فارسی (۲) پایه یازدهم ۸۵

۱-۵ مشخصات کتاب فارسی (۲) پایه یازدهم ۸۵

۲-۵ معرفی شاعران و اشعار کتاب فارسی پایه یازدهم ۸۶

۳-۵ وحشی بافقی ۸۷

۴-۵ سعدی ۸۹

۵-۵ جامی ۹۲

۹۴ ۶-۵ مهدی حمیدی شیرازی
۹۸ ۷-۵ نظامی گنجه‌ای
۱۰۲ ۸-۵ مولوی
۱۰۴ ۹-۵ حمید سبزواری
۱۰۷ ۱۰-۵ سید حسن حسینی
۱۰۹ ۱۱-۵ قیصر امین پور
۱۱۱ ۱۲-۵ فردوسی
۱۱۶ ۱۳-۵ بادل مشهدی
۱۲۱ ۱۴-۵ نظام وفا
۱۲۲ ۱۵-۵ رایبندرانات تاگور
۱۲۴ ۱۶-۵ یوهان ولفگانگ گوته
۱۲۶ ۱۷-۵ ملامحسن فیض کاشانی
۱۲۹ فصل ششم: کتاب فارسی (۳) پایه دوازدهم
۱۲۹ ۱-۶ مشخصات کتاب فارسی (۳) پایه دوازدهم
۱۳۰ ۲-۶ معرفی شاعران و اشعار کتاب فارسی پایه دوازدهم:
۱۳۱ ۳-۶ سنایی غزنوی
۱۳۳ ۴-۶ پروین اعتصامی
۱۳۵ ۵-۶ حافظ
۱۳۷ ۶-۶ ابوالقاسم عارف قزوینی
۱۳۸ ۷-۶ فرخی یزدی
۱۴۰ ۸-۶ محمدتقی بهار
۱۴۴ ۹-۶ مولوی
۱۴۷ ۱۰-۶ محمدرضا شفیعی کدکنی
۱۴۹ ۱۱-۶ سلمان هراتی

پیش‌گفتار

موسیقی شعر، از ارکان مهم شعر محسوب می‌شود و مهم‌ترین نقش را در زیباسازی شعر ایفا می‌کند. موسیقی شعر مجموعه عواملی است که در کلام رخ می‌دهد تا در آن، آهنگ و توازن ایجاد شود. همین توازن و هماهنگی، در زیبایی سخن، انتقال پیام و نشان دادن احساسات و عواطف شاعر، نقشی اساسی بر عهده دارد. به عبارت دیگر موسیقی شعر به شاعر کمک می‌کند تا درونیات خود را به بهترین و شیواترین صورت به ظهور برساند.

کتاب حاضر بر آن است که به روش کتابخانه‌ای و با تحلیل محتوا به توصیف اشعار کتاب‌های فارسی و بررسی آنها از منظر موسیقی شعر بپردازد و اشعار مندرج در این کتاب‌ها را به لحاظ سبک شعر، قالب شعری، بحر و وزن کلام موزون و آهنگین، نقش قافیه و مبانی موسیقایی صنایع بدیعی و دلالت موسیقایی کلمات، مورد بررسی و واکاوی قرار دهد. چرا که این عناصر و جایگاه آنها، مبین احساسات و عواطف بشری و نشانگر پیوند دیرینه شعر با موسیقی است.

آنچه شعر را از زبان روزمره و متداول متمایز می‌سازد، توازن و آهنگ است که از آن با نام موسیقی شعر یاد می‌شود و موجب تشخیص واژه‌ها در نظام زبان می‌گردد. عوامل متعددی که موجب تمایز و تشخیص واژه‌ها در شعر می‌شوند از جهات مختلف قابل بررسی هستند؛ گاهی طرز قرار گرفتن واژگان، صامت‌ها و مصوت‌ها در شعر، آهنگی را به وجود می‌آورد که به آن وزن یا موسیقی بیرونی می‌گوییم. اهمیت موزون بودن کلام در این است که خواننده را در فضای عاطفی قرار می‌دهد و تأثیر شگرفی بر مخاطب می‌گذارد. هدف از تالیف کتاب حاضر، تدوین مرجعی پژوهشی است که به بررسی موردی اشعار منتشر شده در کتاب‌های فارسی متوسطه دوم می‌پردازد و انواع موسیقی شعری و کاربردهای آن را به دبیران و دانش‌آموزان معرفی می‌کند. تشریح هدف مذکور، مشخص ساخت که موسیقی شعر در کنار انواع تقسیمات ادبیان فارسی‌زبان، به چهار دسته موسیقی بیرونی (جنبه عروضی شعر)، موسیقی کناری (آهنگ خاص همخوانی میان کلمات پایانی مصراع‌ها «ردیف

و قافیه»، موسیقی درونی (انواع توازن‌های حاصل از ارتباطات لفظی) و موسیقی معنوی (انواع توازن‌های حاصل از تناسب معنایی) تقسیم می‌شود. انواع متفاوت موسیقی شعر؛ یعنی وزن، قافیه و ردیف و واژه‌ها و لفظ از جمله عناصری هستند که معنا، عاطفه و تخیل شاعر را به مخاطب منتقل می‌کنند و تنوع موسیقایی در این زمینه عامل مهمی در القای موضوع و احساسات شاعرانه به خواننده و شنونده است. شاعر با رعایت تناسب و پیوندی که میان موسیقی شعر با عناصر دیگر وجود دارد، تلاش می‌کند به هدف و غایت اصلی شعر که همانا بیان مفاهیم و محتوای درونی شعر است، نزدیک گردد؛ و در نهایت نتایج حاصل از این کتاب و بررسی موردی همه اشعار، به طور خلاصه علت‌های عمده فاصله گرفتن نوجوانان در دوره متوسطه دوم از جهان شعر است؛ و بالاترین تجلی موسیقایی براساس جداول: به لحاظ موسیقی بیرونی از آن اشعار حماسی، ملی، پایداری و انقلاب؛ به لحاظ موسیقی کناری از آن اشعار حافظ، مولوی و سیف فرغانی؛ به لحاظ موسیقی درونی از آن اشعار فردوسی و مولوی و به لحاظ موسیقی معنوی از آن اشعار حافظ و سیف فرغانی می‌باشد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: موسیقی شعر

فصل سوم: تحقیقات مربوط به موسیقی شعر

فصل چهارم: کتاب فارسی (۱) پایه دهم

فصل پنجم: کتاب فارسی (۲) پایه یازدهم

فصل ششم: کتاب فارسی (۳) پایه دوازدهم

فصل هفتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

آذر یزدانی

تابستان ۱۴۰۱